

**KESKKONNAINFO KÄTTESAADAVUSE JA KESKKONNAASJADE OTSUSTAMISES ÜLDSUSE
OSALEMISE NING NEIS ASJUS KOHTU POOLE PÕÖRDUMISE KONVENTSIOON**

Koostatud 25. juunil 1998. aastal Århusis Taanis

Konventsiooniosalised,

meenutades "Stockholmi elukeskkonna deklaratsiooni" 1. põhimõtet,

meenutades "Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooni" 10. põhimõtet,

meelde tuletades Peaassamblee 1982. aasta 28. oktoobri resolutsiooni nr 37/7 "Maailma looduse harta kohta" ja 1990. aasta 14. detsembri resolutsiooni nr 45/94 "Inimeste healuks terve keskkonna tagamise vajaduse kohta",

meenutades Euroopa "Keskkonna- ja tervisehartat", mis võeti vastu Maailma Tervishoiuorganisatsiooni esimesel Euroopa konverentsil "Keskkond ja tervis" 8. detsembril 1989. aastal Frankfurdis Maini ääres Saksamaal,

kinnitades vajadust kaitsta ja säilitada keskkonda, parandada keskkonna seisundit ning tagada keskkonnasäästlik areng,

tõdedes, et inimese healuks ning selleks, et tagada põhilised inimõigused, sh õigus elada, on oluline keskkonda piisavalt kaitsta,

tõdedes samuti, et igal inimesel on õigus elada keskkonnas, mis vastab tema tervise ja heaolu vajadustele, ning et tal on kohustus praeguste ja tulevaste põlvkondade hüvanguks kaitsta keskkonda ning teha selle seisundi parandamiseks teistega koostööd,

arvestades, et selle õiguse elluviimiseks ja nimetatud kohustuse täitmiseks tuleb teha info kõigile kättesaadavaks ning anda igähele õigus osaleda keskkonnaasjade otsustamises ja õigus pöörduda neis asjus kohtusse, ning samas tunnistades, et inimesed võivad vajada oma õiguste teostamiseks abi,

tõdedes, et üldsuse osalemine keskkonnaasjade otsustamises ning teabe saamise tõhustamine parandab otsuste kvaliteeti ja kiirendab nende täitmist, suurendab üldsuse keskkonnateadlikkust ning annab talle võimaluse väljendada muret keskkonna pärast ja võimaldab avaliku võimu organitel seda asjakohaselt arvestada,

püüdes seeläbi ette näha otsustajate vastutust, muuta otsused selgeks ning võimaldada üldsusel toetada keskkonnaasjus tehtavaid otsuseid,

tõdedes, et otsuste selgust tuleb püüelda riigivalitsemise kõigis valdkondades, ning kutsudes seadusandlikku võimu rakendama oma tegevuses selle konventsiooni põhimõtteid,

tõdedes, et üldsus vajab vabadust osaleda keskkonnaasjade otsustamises ning infot osalemise korra ja otsuste täitmise kohta,

arvestades, et keskkonnakaitses on tähtis iga inimese ning valitsusväliste organisatsioonide ja erasektori panus,

soovides edendada keskkonnaharidust, mis loob eelduse üldsuse keskkonnateadlikkuse suurendamiseks ning seega aitab tal paremini mõista keskkonnasäästliku arengu vajadust ja ergutab teda osalema asjakohaste otsuste tegemises,

märkides, kui suur on kõnealuses valdkonnas meedia tähtsus, esmajoones elektrooniliste ja tulevikus kasutatavate muude suhtlusvahendite osa,

tunnistades seda, et valitsuse tasandil otsuseid tehes on tähtis arvestada keskkonnakaitsesevajadusi ning et selleks peab avaliku võimu organitel olema täpne ja põhjalik ning ajakohane keskkonnainfo,

tunnistades, et avaliku võimu organid valdavad keskkonnainfot üldsuse huvides,

olles huvitatud sellest, et organisatsioonidel ja teistel üldsuse esindajatel on võimalik pöörduda kohtu poole või kasutada muid õiguslikke vahendeid, et kaitsta oma õigustatud huve ja tagada seaduste täitmine,

pidades tähtsaks tarbija õigust saada keskkonnateadlike valikute tegemiseks toodete kohta vajalikku infot,

tõdedes üldsuse muret geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise pärast ning tundes vajadust teha selles valdkonnas senisest selgemaids otsuseid ja kaasata nende tegemisse rohkem üldsust,

veendunud, et selle konventsiooni kohaldamine aitab kaasa demokraatia tugevdamisele ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (edaspidi "majanduskomisjon") tegevuse piirkonnas,

olles teadlikud majanduskomisjoni tegevuse tähtsusest keskkonnakaitsele ning meenutades, et komisjon on andnud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise kohta juhised, mis kiideti heaks 1995. aasta 25. oktoobril Sofias Bulgaarias kolmandal ministrite konverentsil "Keskkond Euroopa jaoks" vastu võetud ministrite deklaratsiooniga,

pidades silmas "Riigipiiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni" (vastu võetud 25. veebruaril 1991 Espoos Soomes), "Tööstusõnnetuste riigipiiriülese mõju konventsiooni" ning "Piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooni" (mõlemad vastu võetud 17. märtsil 1992 Helsingis) ning teisi piirkondlikke konventsioone,

olles teadlikud, et konventsiooni vastuvõtmine aitab tõhustada konverentsi "Keskkond Euroopa jaoks" edasist arengut ja täita neljandal ministrite konverentsil (1998. aasta juunis Århusis Taanis) seatud eesmärged,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

Artikkel 1

isiku juhtimisel täidab keskkonnaga seotud avalikke kohustusi või ülesandeid või kes osutab keskkonnaga seotud avalikke teenuseid;

EESMÄRK

Et kaitsta praeguste ja tulevaste põlvkondade õigust elada keskkonnas, mis vastab nende tervise ja heaolu vajadustele, teeb konventsiooniosaline keskkonnainfo üldkättesaadavaks, kaasab üldsuse keskkonnaasjade otsustamisse ning võimaldab konventsiooni kohaselt pöörduda neis asjus kohtusse.

d) artiklis 17 nimetatud selle piirkondliku majanduskoostöö organisatsiooni institutsioon, kes on konventsiooniosaline.

Artikkel 2

See mõiste ei hõlma kohut ega seadusandjat;

MÕISTED

Konventsioonis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *konventsiooniosaline* — konventsiooni kohaldav riik või organisatsioon, kui tekstis ei ole ette nähtud teisiti;

2. *avaliku võimu organ* —

a) riigi, piirkonna või muu tasandi valitsus;

b) füüsiline või juriidiline isik, kes siseriikliku õiguse alusel täidab avaliku halduse funktsioone, kaasa arvatud keskkonnaga seotud ülesandeid, või osutab keskkonnaga seotud teenuseid;

c) iga muu füüsiline või juriidiline isik, kes punktis a nimetatud asutuse valitsemisalas või punktis b nimetatud

3. *keskkonnainfo* — kirjalik, visuaalne, suuline, elektrooniliselt või muus vormis esitatud teave, mis käsitleb:

a) selliste keskkonnaelementide nagu õhu, atmosfääri, vee, pinnase, maa, maastike ja looduslike alade, bioloogilise mitmekesisuse ja selle komponentide (sh geneetiliselt muundatud organismid) seisundit ning nende vastastikust toimet;

b) selliseid keskkonnategureid nagu ained, energia, müra ja kiirgus; punktis a loetletud keskkonnaelemente mõjutavate haldus- ja muude abinõude rakendamist, keskkonnaalaste lepingute sõlmimist, keskkonnapoliitika kujundamist ja elluviimist, keskkonnakaitset reguleerivate õigusaktide väljatöötamist, keskkonnakaitseavade koos-

tamist ning tasuvus- või muu majandusanalüüsi tulemusi ja prognoose, mida kasutatakse keskkonnaotsuste tegemiseks;

c) inimeste tervist, julgeolekut ja elutingimusi ning kultuurimälestisi ja ehitisi niivõrd, kui neid mõjutavad või võivad mõjutada keskkonnameetmete seisund või punktis b loetletud tegurid, tegevused või abinõud;

4. *üldsus* — üks või mitu füüsilist või juriidilist isikut ning siseriiklike õigusaktide või -praktika kohaselt ka nende isikute organisatsioonid, rühmad või muud ühendused;

5. *asjast huvitatud üldsus* — avalikkus, keda mõjutab või tõenäoliselt mõjutab otsuste tegemine või kes on huvitatud keskkonnameetmete otsustamisest; asjast huvitatud üldsusena käsitatakse ka keskkonnakaitset edendavaid valitsusväliste organisatsioonide, mis vastavad siseriikliku õiguse nõuetele.

Artikkel 3

Üldsätted

1. Konventsiooniosaline rakendab seadusandlikke ja muid abinõusid, et konventsiooni nõuetega kohandada info üldkättesaadavust, keskkonnameetmete otsustamises üldsuse osalemist ja kohtu poole pöördumise õigust reguleerivad siseriiklikud õigusaktid. Konventsiooniosaline võtab meetmeid, et tagada nende nõuete järgimine, mis võimaldavad luua konventsiooni järjepidevaks ellurakendamiseks kindla õigusliku aluse.

2. Konventsiooniosaline hoolitseb selle eest, et ametnikud abistavad ja juhendavad üldsust keskkonnainfo taotlemisel, keskkonnameetmete otsustamises osalemisel ja neis asjus kohtu poole pöördumisel.

3. Konventsiooniosaline edendab keskkonnaharidust ja üldsuse keskkonnateadlikkust esmajoonel selleks, et hõlbustada keskkonnainfo saamist, tõhustada keskkonnameetmete otsustamises osalemist ja lihtsustada neis asjus kohtu poole pöördumist.

4. Konventsiooniosaline kohustub tunnustama ning toetama keskkonnakaitset edendavaid organisatsioone, rühmi ja muid ühendusi ning tagab selle kohustuse järjepideva täitmise siseriiklike õigusaktidega.

5. Konventsioon ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigusega rakendada selles konventsioonis ettenähtust ulatuslikumaid abinõusid, mis tõhustavad info kättesaadavust ja üldsuse osalemist keskkonnameetmete otsustamises ning hõlbustavad neis asjus kohtu poole pöördumist.

6. Konventsiooni järgimine ei kohusta kehtestama erandeid siseriiklikes õigusaktides, millega reguleeritakse keskkonnameetmete info saamist, üldsuse osalemist ja neis asjus kohtu poole pöördumist.

7. Konventsiooniosaline edendab konventsiooni põhimõtete rakendamist rahvusvaheliste keskkonnameetmete tegemisel ja rahvusvaheliste keskkonnakaitseorganisatsioonide tegevuses.

8. Konventsiooniosaline keelab konventsiooni kohaselt oma õigusi kasutavate isikute karistamise, tagakiusamise ja ahistamise. Säte ei ole vastuolus konventsiooniosalise kohtute õigusega mõista välja mõistlikke kohtukuluseid.

9. Konventsiooni asjakohaste sätete alusel antakse infot ning võimaldatakse keskkonnameetmete otsustamises osaleda ja kohtu poole pöörduda kedagi diskrimineerimata kodakondsuse, rahvuse või elukoha tõttu ning juriidilise isiku puhul tema registreeritud asukoha või tegeliku tegevuskoha tõttu.

Artikkel 4

Keskkonnainfo kättesaadavus

1. Konventsiooniosaline tagab, et tema avaliku võimu asutused annavad üldsusele keskkonnainfot, vastates keskkonnainfo taotlusele selle artikli kohaselt siseriiklike õigusakte järgides. See kehtib ka juhul, kui infot küsitakse ja kooskõlas punktiga b esitatakse taotletud infot sisaldava dokumendi koopiana:

a) ilma, et taotleja peaks oma huvi tõendama;

b) soovitud vormis, välja arvatud juhul, kui:

i) avaliku võimu organi seisukohalt on mõistlik anda infot muus vormis. Sel juhul tuleb info muus vormis esitamist põhjendada; või

ii) info on üldsusele muus vormis juba kättesaadav.

2. Lõikes 1 käsitletud keskkonnainfot antakse võimalikult kiiresti või taotluse esitamisest alates ühe kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui info maht ja keerukus õigustavad pikendada tähtaega kuni kahe kuuni taotluse esitamisest alates. Taotlejale tehakse tähtaja pikendamine teatavaks ja pikendamist tuleb põhjendada.

3. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui:

a) taotluse saanud avaliku võimu organil ei ole soovitud keskkonnainfot;

- b) taotlus ilmselt ei ole mõistlik või on liiga üldsõnaline või
- c) taotletakse alles koostatavat materjali või avaliku võimu organi sisesuhtlust kajastavat infot ja selle andmisest keeldumine on siseriiklikus õigusaktis või õiguspraktikas ette nähtud erandina, võttes arvesse üldsuse huvi, mille rahuldamist avalikustamine täidab.

4. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui avalikustamine võib ebasoodsalt mõjutada:

- a) avaliku võimu organi menetluse konfidentsiaalsust, kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud siseriikliku õigusega;
- b) rahvusvahelisi suhteid, riigi julgeolekut või avalikku korda;
- c) õigusemõistmist, isiku õigust õiglasele kohtumõistmisele või avaliku võimu organi korraldatavat kriminaal- või distsiplinaaruurimist;
- d) äri- või tööstusinfo konfidentsiaalsust, kui seda kaitseb majanduslike huvide kaitse seadus. Keskkonna kaitseks oluline info heidete kohta avalikustatakse;
- e) intellektuaalse omandi õigusi;
- f) isikuandmete ja failide konfidentsiaalsust juhul, kui isik ei ole nõus üldsusele info teatavaks tegemisega ning kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud siseriikliku õigusega;
- g) sellise kolmanda isiku huve, kes on soovitud infot esitanud vabatahtlikult või keda ei saa infot esitama kohustada, kui ta ei nõustu andmete avalikustamisega; või
- h) keskkonda, mille kohta infot taotletakse, näiteks haruldaste liikide elupaiku või kasvukohti.

Info avalikustamisest keeldumise põhjendusi tõlgendatakse kitsendavalt, arvestades vajadust info avalikustamisega rahuldada üldsuse huvi ja seda, kas taotletud info käsitleb heidete keskkonda viimist.

5. Kui avaliku võimu organ ei valda soovitud keskkonnainfot, teatab ta taotlejale esimesel võimalusel, millisel avaliku võimu asutuselt on tema arvates võimalik infot taotleda, või annab taotluse sellele asutusele edasi ja teavitab sellest taotlejat.

6. Kui konventsiooniosaline on lõike 3 punkti c ja lõike 4 alusel keeldunud infot avalikustamast ja kui ülejäänud

taotletud infot on võimalik avaldada konfidentsiaalsusnõuet rikkumata, avalikustatakse see info.

7. Taotluse täitmisest keeldumine vormistatakse kirjalikult, kui taotlus on esitatud kirjalikult või kui taotleja soovib kirjalikku keeldumist. Keeldumises esitatakse info andmisest keeldumise põhjused ja tehakse teatavaks artiklis 9 ettenähtud menetlusega seotud asjaolud. Keeldumine esitatakse esimesel võimalusel või taotluse esitamisest alates ühe kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui info maht ja keerukus õigustavad pikendama tähtaega kuni kahe kuuni alates taotluse esitamisest. Taotlejale tehakse tähtaja pikendamine teatavaks ja pikendamist tuleb põhjendada.

8. Konventsiooniosaline võib lubada oma avaliku võimu organil võtta info andmise eest mõistlikku tasu.

Kui avaliku võimu organ kavatseb määrata info andmise eest tasu, teeb ta taotlejale teatavaks tasumäärad ning selgitab, millistel juhtudel neid kohaldatakse või nende kohaldamisest loobutakse, ja juhul, mil info andmine sõltub ettemaksust.

Artikkel 5

Keskkonnainfo kogumine ja levitamine

1. Konventsiooniosaline tagab, et:

- a) avaliku võimu organid haldavad ja ajakohastavad oma ülesannete täitmiseks vajalikku keskkonnainfot;
- b) seatakse sisse infosüsteemid, mille kohaselt saab avaliku võimu organ pidevalt infot toimuva ja kavandatava tegevuse kohta, millel võib olla oluline mõju keskkonnale;
- c) kui ilmneb inimeste tervist või keskkonda ähvardav oht, mis lähtub inimtegevusest või on tekkinud looduslikel põhjustel, edastatakse ohus olevale üldsusele viivitamata kogu avaliku võimu organite valduses olev info, mis võimaldab üldsusel võtta meetmeid ohust tingitud kahju vältimiseks või leevendamiseks.

2. Konventsiooniosaline tagab, et siseriiklikes õigusaktides sätestatud kord, mille kohaselt avaliku võimu organ teeb keskkonnainfo üldkättesaadavaks, on selgesti sõnastatud ning et ta keskkonnainfo saamise hõlbustamiseks muu hulgas:

- a) edastab üldsusele üksikasjalikku teavet selle kohta, millisel avaliku võimu organilt mis laadi ja kui suures mahus keskkonnainfot saab, ning teeb teatavaks ka info andmise tähtajad, info avalikustamise tingimused ja info saamise korra;

- b) rakendab üldsusele info kättesaadavaks tegemiseks selliseid abinõusid nagu:
- i) koostab avalikke nimekirju, registreid või faile;
  - ii) konventsiooni alusel nõuab ametnikelt, et nad aitaksid üldsusel infot saada;
  - iii) määrab üldsuse teavitamiseks infopunktid;
- c) võimaldab tasuta saada keskkonnainfot, mis on talletatud punkti b alapunktis i käsitletud nimekirjades, registrites ja failides.

3. Konventsiooniosaline tagab keskkonnainfo järkjärgulise saamise elektroonilistest andmebaasidest, mis on avalike telekommunikatsioonivõrkude kaudu üldsusele kergesti kättesaadavad. Selline info peab sisaldama:

- a) lõikes 4 nimetatud keskkonnaseisundi aruandeid;
- b) keskkonda või sellega seotud valdkondi reguleerivate õigusaktide tekste;
- c) vajaduse järgi teavet keskkonna- või keskkonnaga seotud poliitikast, programmidest ja kavadest ning keskkonnavalalastest lepingutest;
- d) muud infot ulatuses, mis aitab konventsiooni põhimõtete ellurakendamiseks kasutada siseriiklike õigusakte, tingimusel, et see info on juba kättesaadav elektrooniliselt.

4. Konventsiooniosaline avaldab korrapäraselt iga kolme või nelja aasta tagant keskkonna seisundi riikliku aruande ja levitab seda. Muu hulgas sisaldab aruanne andmeid keskkonna kvaliteedi ja keskkonda kahjustavate tegurite kohta.

5. Konventsiooniosaline võtab siseriiklike õigusaktide alusel meetmeid, et tutvustada:

- a) õigusakte ning keskkonnaga seotud strateegiaid, poliitikat, programme ja tegevuskavasid ning nende ellurakendamise kohta eri juhtimistasanditel koostatud aruandeid;
- b) rahvusvahelisi keskkonnavalaseid konventsioone, kokkuleppeid ja lepinguid;
- c) vajaduse järgi teisi olulisi rahvusvahelisi keskkonnavalaseid dokumente.

6. Konventsiooniosaline ergutab neid, kelle tegevusega kaasneb oluline mõju keskkonnale, tegema üldsusele järjekindlalt teatavaks oma tegevuse ja toodete keskkonnamõju ning innustab neid selleks vabatahtlikult tähistama oma tooted ökomärgisega või koostama ökoauditeerimise kava või teavitama üldsust oma toodete mõjust muul viisil.

7. Konventsiooniosaline:

- a) avaldab andmeid ja analüüse, mis tema arvates on vajalikud tähtsate keskkonnapoliitiliste ettepanekute tegemiseks;
- b) avaldab või teeb muul viisil kättesaadavaks materjali, mis selgitab, kuidas ta selle konventsiooniga reguleeritavas valdkonnas üldsusega suhtleb;
- c) esitab sobivas vormis infot selle kohta, kuidas valitsuse eri tasandil täidetakse keskkonnaga seotud avalikke ülesandeid või osutatakse avalikke teenuseid.

8. Konventsiooniosaline töötab välja abinõud, et teha tooteinfo kättesaadavaks viisil, mis võimaldab tarbijal teha keskkonnateadlikke valikuid.

9. Konventsiooniosaline püüab järk-järgult ja rahvusvahelisi suundumusi asjakohaselt arvestades sisse seada üleriigilise järjepideva saasteinventuuride või -registreid süsteemi, mis põhineb standardaruannete alusel koostatud üldkättesaadaval elektroonilisel andmebaasil. Nimetatud süsteem võib hõlmata kindlatest tegevusvaldkondadest tulenevat kindlaksmääratud hulga ainete ja saaduste, kaasa arvatud vee, energia ja loodusvarade, teket, edasikannet ja väljundit keskkonda ning kohapealsetesse ja tekkekohast eemal asuvatesse töötlemis- või kõrvaldamiskohtadesse.

10. Selle artikliga ei ole vastuolus konventsiooniosalise õigusartikli 4 lõigete 3 ja 4 kohaselt keelduda avaldamast teatavat keskkonnainfot.

Artikkel 6

Üldsuse osalemine eritegevusega seotud asjade otsustamisel

1. Konventsiooniosaline:

- a) kohaldab selle artikli sätteid otsuste suhtes, mis tehakse lisa I loetletud tegevuste lubamiseks või keelamiseks;
- b) kohaldab siseriikliku õiguse järgi käesoleva artikli sätteid ka selle tegevuse kohta tehtud otsuste suhtes, mida ei ole lisa I nimetatud ja millel võib olla oluline mõju keskkonnale. Konventsiooniosaline teeb kindlaks, kas need sätted kehtivad sellise tegevuse kohta;
- c) võib siseriikliku õiguse alusel jätta selle artikli kohaldamata riigikaitsetegevusele, kui tema arvates võib artikli järgimine takistada riigikaitse eesmärkide täitmist;

2. Keskkonnaasjade otsustajad teevad asjast huvitatud üldsusele otsustamise varases etapis ja tõhusal viisil avalikult või isiklikult teatavaks:

- a) kavandatud tegevuse ja taotluse, mille kohta otsus tehakse;
- b) otsuse või selle eelnõu laadi;
- c) otsuse tegemise eest vastutava avaliku võimu organi nimetuse;
- d) kavandatud menetluse (sh teave, kuidas ja millal infot saab esitada). Teates peavad olema järgmised andmed:
  - i) menetluse algus;
  - ii) üldsuse osalemisvõimalused;
  - iii) kavandatud avaliku arutelu toimumise aeg ja koht;
  - iv) üldsusele asjakohast infot andva ja väljapanekute kaudu tutvustava avaliku võimu organi nimetus;
  - v) selle avaliku võimu organi või avalik-õigusliku asutuse nimetus, kellele saab esitada arvamusi või küsimusi, ja nende esitamise tähtaeg;
  - vi) andmed selle kohta, millist keskkonnainfot saab kavandatava tegevuse kohta;
- e) asjaolu, et hinnatakse tegevuse riigisest või piiriülest keskkonnamõju.

3. Et üldsus saaks keskkonnaasjade otsustamise igas etapis tõhusalt osaleda, nähakse osalemiskorras lõike 2 kohaseks teavitamiseks ette mõistlikud tähtajad, mis võimaldavad üldsusel otsustamiseks piisavalt valmistuda ja otsustamises osaleda.

4. Et tagada üldsuse osalemise tõhusus, näeb konventsiooniosaline ette tema osalemise juba otsustamise algetapis, kui kõik variandid on lahtised.

5. Vajaduse korral innustab konventsiooniosaline taotlejat tegema kindlaks asjast huvitatud üldsuse, et arutada taotluse eesmärgi ja edastada infot oma taotluse eesmärkide kohta enne loa taotlemist.

6. Kui see on ette nähtud konventsiooniosalise siseriikliku õiguses, teeb ta pädevale asutusele kohustuseks viivitamata esitada selles artiklis nimetatud otsuste tegemiseks vajalik info asjast huvitatud üldsusele tasuta tutvumiseks ajal, mil üldsus osaleb otsustamises. See ei ole vastuolus konventsiooniosalise

õigusega artikli 4 lõigete 3 ja 4 alusel keelduda teatava info avalikustamisest. Artikliga 4 ei ole ka vastuolus, et otsuste tegemiseks vajalik info sisaldab vähemalt:

- a) kavandatud tegevuskoha loodusomast ja tehnilist iseloomustust ja muid andmeid ning hinnangut arvatavate jäätmete ja heidete kohta;
- b) kavandatud tegevuse olulise keskkonnamõju kirjeldust;
- c) keskkonda mõjutavate jäätmete või heidete vältimiseks või vähendamiseks võetavate meetmete kirjeldust;
- d) eespool nimetatud asjaolude üldsõnalist kokkuvõtet;
- e) ülevaadet taotleja uuritud alternatiividest;
- f) kooskõlas siseriikliku õigusega avaliku võimu organitele edastatud peamisi aruandeid ja ettepanekuid, mis on esitatud asjast huvitatud üldsuse lõike 2 kohase teavitamise ajal.

7. Üldsuse osalemise menetluskorra kohaselt võib üldsus esitada kavandatava tegevuse kohta asjakohaseid kommentaare, teavet, analüüse ja arvamusi kirjalikult või avalikul arutelul või järelepärimisel, kus viibib taotleja, vajaduse järgi ka suuliselt.

8. Konventsiooniosaline tagab, et otsuseid tehes arvestatakse asjakohaselt üldsuse seisukohti, mis on saadud tema osalemise tulemusel.

9. Konventsiooniosaline teeb avaliku võimu organi otsuse ning selle tegemise põhjused ja kaalutlused asjakohast menetlust kohaldades üldsusele viivitamata teatavaks.

10. Konventsiooniosaline tagab, et lõikes 1 käsitletud tegevuste kohta kehtestatud nõuete muutmise korral kohaldab avaliku võimu organ *mutatis mutandis* ja juhul kui see on kohane, selle artikli lõikeid 2–9.

11. Konventsiooniosaline kohaldab seda artiklit siseriikliku õiguse alusel vajalikus ja võimalikus ulatuses otsuste suhtes, mis tehakse geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta.

Artikkel 7

Üldsuse osalemine keskkonnaga seotud kavade, programmide ja poliitika koostamisel

Konventsiooniosaline esitab üldsusele artikli 6 lõikeid 3, 4 ja 8 järgides vajaliku info arusaadavas sõnastuses ja võtab otstarbekaid meetmeid, et tagada üldsuse osalemine keskkonnaga seotud kavade ja programmide ettevalmistamisel.

Konventsiooni eesmärke arvestades selgitab võimalikud osalejad asjaomane ametiasutus. Konventsiooniosaline otsib sobivaid võimalusi üldsuse kaasamiseks keskkonnaga seotud poliitika kavandamisse.

Artikkel 8

Üldsuse osalemine määruste ja muude üldkohustuslike õigusaktide ettevalmistamisel

Konventsiooniosaline rakendab abinõusid, et üldsus tõhusalt osaleks avaliku võimu organite koostatavate määruste ja teiste keskkonda oluliselt mõjutada võivate üldkohustuslike õigusaktide ettevalmistamise algetapis.

Selleks tuleb:

- a) määrata mõistlikud tähtajad;
- b) avaldada või teha üldsusele muul viisil kättesaadavaks õigusaktide eelnõud;
- c) anda üldsusele võimalus teha ettepanekuid otse või teda esindava nõustaja kaudu.

Üldsuse ettepanekuid arvestatakse niipalju kui võimalik.

Artikkel 9

Õigus pöörduda kohtusse

1. Konventsiooniosaline tagab oma õigussüsteemi raames, et igal isikul, kes leiab, et tema artikli 4 kohaselt esitatud teabenõuet on eiratud, osaliselt või täielikult ebaseaduslikult rahuldamata jäetud või sellele ebapiisavalt vastatud või seda muul viisil nimetatud artikliga vastuolus käsitletud, on juurdepääs vaidlustamise menetlusele kohtus või seaduse alusel loodud muus sõltumatus ja erapooletus asutuses.

Kui konventsiooniosaline näeb ette, et selline vaidlustamine toimub kohtus, peab ta ühtlasi tagama isikule juurdepääsu seadusega kehtestatud kiirele ja tõhusale, tasuta või odavale menetlusele teabenõude uuesti läbivaatamiseks avaliku võimu organil või muus sõltumatus ja erapooletus asutuses, mis ei ole kohus.

Lõike 1 alusel tehtud lõplik otsus on teavet valdavale avaliku võimu organile täitmiseks kohustuslik. Otsuse põhjendus peab olema kirjalik, vähemalt siis, kui keeldutakse teabe andmisest selle lõike kohaselt.

2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

- a) kellel on põhjendatud huvi või
- b) kelle õigust on rikutud, kui see tingimus on ette nähtud konventsiooniosalise haldusmenetluse normidega, on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

Mõisted põhjendatud huvi ja õiguse rikkumine määratletakse kooskõlas siseriikliku õiguse ning konventsiooni eesmärgiga tagada konventsiooniga seotud küsimustes asjast huvitatud üldsusele laiaulatuslik juurdepääs õigusemõistmisele. Artikli 2 lõike 5 nõuetele vastava valitsusvälise organisatsiooni huvi loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses põhjendatuks. Nimetatud organisatsioonil eeldatakse olevat õigusi, mida punkti b tähenduses saab rikkuda.

Lõike 2 sätted ei välista võimalust rakendada kaebuse läbivaatamisel kohtueelset menetlust avaliku võimu organil ega mõjuta haldusmenetluse võimaluste ammendamise nõuet enne kohtumenetluse algatamist, kui selline nõue on sätestatud siseriikliku õigusega.

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetlustele ning ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste kohaldamist tagab konventsiooniosaline siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõiguse normidega.

4. Lisaks lõikele 1 ja piiramata selle kohaldamist, peavad lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud menetlused nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, sealhulgas vajadusel esialgse õiguskaitse, ning olema ausad, õiglased, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid. Selle artikli alusel tehakse või talletatakse otsused kirjalikult. Kohtuotsused ja võimaluse korral ka muu asutuse otsused peavad olema üldsusele kättesaadavad.

5. Selle artikli sätete mõju tõhustamiseks tagab konventsiooniosaline, et üldsust teavitatakse haldus- ja kohtumenetlusele juurdepääsu võimalustest, ning kaalub võimalust luua kohased abistamise mehhanismid, et kõrvaldada või vähendada õigusemõistmisele juurdepääsu rahalisi ja muid takistusi.

Artikkel 10

KONVENTSIOONIOSALISTE KOHTUMINE

1. Konventsiooniosaliste esimene kohtumine kutsutakse kokku konventsiooni jõustumisest alates ühe aasta jooksul. Seejärel toimuvad korrapärased kohtumised vähemalt üks kord iga kahe aasta järel, kui ei ole otsustatud teisiti. Konventsiooniosalise kirjaliku taotluse alusel korraldatakse kohtumine kuue kuu pärast alates päevast, mil majanduskomisjoni tegevsekretär on konventsiooniosalistele taotluse edastanud ja neist vähemalt üks kolmandik on seda toetanud.
2. Konventsiooniosaliste korrapärase aruannete põhjal analüüsitakse kohtumistel konventsiooni kohaldamist ning sel eesmärgil:
  - a) tutvutakse konventsiooniosaliste keskkonnapoliitikaga, info saamiseks rakendatud õigusabinõudega ja meetodikaga ning sellega, kuidas üldsus otsuste tegemises osaleb ja kuidas järgitakse üldsuse õigust pöörduda keskkonnaasjus kohtusse, et parandada keskkonna seisundit;
  - b) vahetatakse infot kahe- ja mitmepoolsete lepingute või muude kokkulepete sõlmimise selliste kogemuste kohta, millel on tähtsust selle konventsiooni seisukohalt ja mille on sõlminud vähemalt üks selle konventsiooni osaline;
  - c) taotletakse majanduskomisjoni pädevatelt asutustelt ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt teenuseid kõigil aladel, mis on seotud selle konventsiooni eesmärkide saavutamisega;
  - d) vajaduse korral luuakse allusutus;
  - e) vajaduse korral valmistatakse ette konventsiooni protokolle;
  - f) arutatakse ja artikli 14 kohaselt võetakse vastu konventsiooni muudatusettepanekuid;
  - g) konventsiooni eesmärkide täitmiseks kaalutakse ja võetakse lisakohustusi;
  - h) esimesel kohtumisel arutatakse oma ja allusutuste koosolekute korda ja võetakse see konsensuse alusel vastu;
  - i) esimesel koosolekul tutvutakse artikli 5 lõike 9 kohaldamise kogemustega ja arutletakse selles lõikes nimetatud süsteemi edasiarendamise üle, arvestades valdkonna rahvusvahelist arengut, kaasa arvatud saastuse tekke ja

edasikande registreid või inventuure käsitleva asjakohase süsteemi väljatöötamist, mis võiks olla konventsiooni lisa.

3. Konventsiooniosaliste kohtumisel võib konsensuse alusel teha rahalisi korraldusi.
4. Konventsiooniosaliste kohtumisel on vaateajatena õigus osaleda ÜRO-l ja tema allorganisatsioonidel, Rahvusvahelisel Aatomienergiaagentuuril, igal riigil või piirkondliku majandusühenduse organisatsioonil, kellel artikli 17 alusel on õigus konventsioonile selle osaline olemata alla kirjutada, ning igal valitsustevahelisel organisatsioonil, kel on kogemusi konventsiooniga seotud valdkonnas.
5. Valitsusvälisel organisatsioonil, kellel on kogemusi konventsiooniga seotud valdkonnas ja kes on majanduskomisjoni tegevsekretärile teatanud soovist olla kohtumisel esindatud, on õigus osaleda vaateajana, välja arvatud juhul, kui vähemalt üks kolmandik kohtumisel osalevatest konventsiooniosalistest esitavad selle kohta vastuväite.
6. Lõikeid 4 ja 5 kohaldades järgitakse lõike 2 punktis h nimetatud menetluskorda ja muid asjakohaseid nõudeid.

Artikkel 11

Hääletamisõigus

1. Konventsiooniosalisel on üks hääl, välja arvatud lõikes 2 ettenähtud juhul.
2. Piirkondliku majandusühenduse organisatsiooni häälte arv on tema pädevusse kuuluvate asjade arutamise korral võrdne nende liikmesriikide arvuga, kes on konventsiooni-osalised. Organisatsioon ei kasuta oma hääleõigust siis, kui seda teevad tema liikmesriigid, ja vastupidi.

Artikkel 12

Sekretariaat

Majanduskomisjoni tegevsekretariaat:

- a) valmistab ette ja kutsub kokku konventsiooniosaliste kohtumisi;
- b) edastab konventsiooniosalistele konventsiooni kohaselt saadud aruandeid ja muud infot;
- c) täidab teisi konventsiooniosaliste antud ülesandeid.

*Artikkel 13***Lisad**

Konventsiooni lisad moodustavad selle lahutamatu osa.

*Artikkel 14***Konventsiooni muudatused**

1. Konventsiooniosalisel on õigus teha ettepanekuid konventsiooni muutmiseks.

2. Muudatusettepanek esitatakse kirjalikult majanduskomisjoni sekretariaadile, kes edastab selle konventsiooniosalistele vähemalt üheksakümmend päeva enne nende kohtumist, kus on kavas ettepanek vastu võtta.

3. Konventsiooniosalisel teevad kõik selleks, et jõuda muudatusettepanekut arutades konsensuse alusel kokkuleppele. Kui jõupingutustest hoolimata kokkuleppele ei jõuta, võetakse muudatusettepanek vastu kohtumisel ja hääletamisel osalevate konventsiooniosalistele kolmeneljandikulise hääletenamusega.

4. Lõike 3 kohaselt vastuvõetud muudatuse esitab depositaar konventsiooniosalistele vastuvõtmiseks, kinnitamiseks või ratifitseerimiseks. Peale lisas tehtava muudatuse jõustub konventsiooni muudatus selle vastuvõtnud, kinnitanud või ratifitseerinud konventsiooniosalise suhtes üheksakümnendal päeval pärast seda, kui depositaar on saanud muudatuse vastuvõtmise, kinnitamise või ratifitseerimise kirja vähemalt kolmelt neljandikult konventsiooniosalistest. Seejärel jõustub muudatus teise konventsiooniosalise suhtes üheksakümnendal päeval pärast seda, kui ta on esitanud muudatuste kohta oma vastuvõtmise, kinnitamise või ratifitseerimise kirja.

5. Kui konventsiooniosaline ei saa konventsiooni lisa muudatust vastu võtta, kinnitada või ratifitseerida, teatab ta sellest depositaarile kirjalikult kaheteistkümmne kuu jooksul pärast seda, kui talle on muudatuse vastuvõtmisest teatatud. Depositaar teeb teate saamise konventsiooniosalistele viivitamata teatavaks. Konventsiooniosaline võib muudatuse alati vastu võtta, kinnitada või ratifitseerida ja muudatus jõustub tema suhtes päeval, mil depositaar on asjakohase kirja kätte saanud.

6. Kui konventsiooniosaline ei ole lõike 5 kohast teadet esitanud, jõustub lisa muudatus tema suhtes kaheteistkümmne kuu möödumisel päevast, mil depositaar on konventsiooniosalistele edastanud lõikes 4 nimetatud teate. Lisa jõustub tingimusel, et sellise teate on esitanud vähemalt üks kolmandik konventsiooniosalistest.

7. Mõiste kohalolev ja hääletav konventsiooniosaline tähis- tab selles artiklis konventsiooniosalist, kes on kohal ja hääletab poolt või vastu.

*Artikkel 15***Nõuete järgimise kontrollimine**

Konventsiooniosalistele kohtumine otsustab konsensuse alusel, milliseid abinõusid võib konventsiooniosaline rakendada konventsiooni järgimise kontrollimiseks, et vältida kohtuvaidlusi ning võimaldada üldsusel vajaduse korral sekkuda ja asjaomastel ametiisikutel üldsuse esindajate teateid konventsiooni kohaldamisel arvestada.

*Artikkel 16***Vaidluste lahendamine**

1. Kui vähemalt kahel konventsiooniosalisel tekib vaidlus konventsiooni tõlgendamise või kohaldamise üle, püüavad nad vaidlust lahendada läbirääkimiste teel või vaidlusosalistele vastuvõetaval muul viisil.

2. Konventsiooni alla kirjutades, vastu võttes, kinnitades või ratifitseerides või sellega ühinedes või alati pärast seda võib konventsiooniosaline depositaarile kirjalikult teatada, et lõike 1 kohaselt lahendamata jäänud vaidluse korral tunnustab ta üht või mõlemat alljärgnevat vaidluse lahendamise viisi kui kohustuslikku igale konventsiooniosalisele, kes tunnustab sedasama kohustust:

- a) vaidluse lahendamine rahvusvahelises kohtus;
- b) vaidluse lahendamine vahekohtus lisa II menetluse kohaselt.

3. Kui vaidlusosaline tunnustab mõlemat lõikes 2 esitatud lahendamiseviisi, võib vaidluse esitada lahendada ainult rahvusvahelisele kohtule, kui pooled ei lepi kokku teisiti.

*Artikkel 17***Allakirjutamine**

Konventsioon on allakirjutamiseks avatud 25. juunil 1998. aasta Århusis Taanis ja pärast seda kuni 21. detsembrini 1998. aasta ÜRO peakorteris New Yorgis majanduskomisjoni liikmesriikidele ja neile riikidele, kellel on majanduskomisjonis majandus- ja sotsiaalnõukogu 28. märtsi 1947. aasta resolutsiooni 36 (IV) lõigete 8 ja 11 kohaselt nõuandev staatus, ja majanduskomisjoni liikmesriikidest koosnevatele piirkondliku majandusühenduse organisatsioonidele, kellele nende liikmesriigid on andnud pädevuse sõlmida lepinguid ja täita konventsiooniga reguleeritavas valdkonnas muid ülesandeid.

*Artikkel 18***Depositaar**

Konventsiooni depositaar on ÜRO peasekretär.

*Artikkel 19***Vastuvõtmine, kinnitamine, ratifitseerimine ja ühinemine**

1. Konventsiooni võtavad vastu, kinnitavad või ratifitseerivad sellele alla kirjutanud riigid ja piirkondliku majandusühenduse organisatsioonid.
2. Konventsioon on 1998. aasta 22. detsembrist alates ühinemiseks avatud artiklis 17 nimetatud riikidele ja piirkondliku majandusühenduse organisatsioonidele.
3. ÜRO liikmesriik, mida ei ole lõikes 2 nimetatud, võib konventsiooniga ühineda, kui selle kiidab heaks konventsiooniosaliste kohtumine.
4. Kui konventsiooniosaliseks saab artiklis 17 nimetatud organisatsioon, mille ükski liikmesriik ei ole konventsiooniosaline, kehtivad tema kohta kõik konventsioonist tulenevad kohustused. Kui vähemalt üks organisatsiooni liikmesriik on konventsiooniosaline, otsustavad organisatsioon ja selle liikmesriigid, kuidas jagada vastutust konventsioonist tulenevate kohustuste täitmisel. Sel juhul ei kohaldata konventsioonis ettenähtud õigusi ühtaegu organisatsioonile ja liikmesriikidele.
5. Piirkondliku majandusühenduse organisatsioon teeb vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirjas teatavaks oma pädevuse konventsiooniga reguleeritavates valdkondades. Organisatsioon teavitab depositaari ka pädevuse olulisest muutumisest.

*Artikkel 20***Jõustumine**

1. Konventsioon jõustub üheksakümnendal päeval pärast kuuteistkümnenda vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist.
2. Lõiget 1 kohaldades ei käsitata piirkondliku majandusühenduse organisatsiooni hoiuleantavat dokumenti tema liikmesriigi hoiuleantava dokumendi lisana.
3. Kui artiklis 17 nimetatud riik või organisatsioon võtab vastu, kinnitab või ratifitseerib konventsiooni või ühineb sellega pärast kuuteistkümnenda vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiuleandmist, jõustub konventsioon tema suhtes üheksakümnendal päeval pärast seda, kui ta on vastuvõtmis-, kinnitamis-, ratifitseerimis- või ühinemiskirja hoiule andnud.

*Artikkel 21***Väljaastumine**

Kui konventsiooniosalise suhtes konventsiooni jõustumisest on möödunud kolm aastat, võib ta konventsioonist alati välja astuda, kui ta on sellest depositaarile kirjalikult teatanud. Väljaastumine jõustub üheksakümnendal päeval pärast seda, kui depositaar on teate kätte saanud.

*Artikkel 22***Autentsed tekstid**

Konventsiooni originaal, mille ingliskeelne, prantsuskeelne ja venekeelne tekst on võrdselt autentsed, antakse hoiule ÜRO peasekretärile.

SELLE KINNITUSEKS on täielikult volitatud isikud konventsioonile alla kirjutanud.

KOOSTATUD tuhande üheksasaja üheksakümne kaheksanda aasta kahekümne viiendal juunil Århusis Taanis.

I LISA

TEGEVUSED, MILLELE VIIDATAKSE ARTIKLI 6 LÕIKE 1 PUNKTIS a

1. Energiasektor:

- nafta- ja gaasitöötlemine,
- gaasistamis- ja vedeldamiskäitised,
- soojuselektrijaamad ja muud põletusseadmed, nimisoojusvõimsusega 50 megavatti (MW) või rohkem,
- koksiahjud,
- aatomielektrijaamad ja muud tuumareaktorid, kaasa arvatud selliste elektrijaamade või reaktorite demonteerimine või dekommissioneerimine ⁽¹⁾ (välja arvatud uurimisseadmed tuumakütuse ja plutooniumi lähtematerjali tootmiseks, mille maksimaalne võimsus ei ületa 1 kW termilist koormust pidevtoimel),
- seadmed kasutatud tuumakütuse ümbertöötlemiseks,
- seadmed, mis on projekteeritud:
  - tuumakütuse tootmiseks või rikastamiseks,
  - kasutatud tuumakütuse või kõrge radioaktiivsusega jäätmete töötlemiseks,
  - kasutatud tuumakütuse lõpphoiustamiseks,
  - üksnes radioaktiivsete jäätmete lõpphoiustamiseks,
  - üksnes kasutatud tuumakütuste või radioaktiivsete jäätmete hoiustamiseks (planeeritud kauemaks kui kümneks aastaks) mujal kui tootmispaigas.

2. Metallide tootmine ja töötlemine:

- seadmed metallimaagi (kaasa arvatud sulfidmaagi) särdamiseks või paagutamiseks,
- seadmed malmi või terase tootmiseks (esmane või teisene sulatamine), kaasa arvatud pidevalu, võimsusega üle 2,5 tonni tunnis,
- seadmed mustmetallide töötlemiseks:
  - i) kuumvaltsimistehas võimsusega üle 20 tonni tooterast tunnis;
  - ii) sepikojad löögenergia üle 50 kilodžauli vasara kohta, kus kasutatav soojusvõimsus ületab 20 MW;
  - iii) pinnete pealesulatamine tooterase kuluga üle 2 tonni tunnis,

---

⁽¹⁾ Tuumaelektrijaamu ja muid tuumareaktoreid ei käsitleta sellistena juhul, kui kogu tuumakütus ja muud radioaktiivselt saastatud elemendid on rajatisest alaliselt kõrvaldatud.

- mustmetalli valukojad tootlikkusega üle 20 tonni päevas,
- käitised:
  - i) värviliste toormetallide tootmiseks maagist, kontsentratsioonidest või teisest toormest metallurgiliselt, keemiliselt või elektrofüütiliselt;
  - ii) värviliste metallide, sealhulgas teise toorme, sulatamiseks, kaasa arvatud sulamite valmistamiseks (rafineerimise, valamise jne eesmärgil) tootmisvõimsusega üle 4 tonni pliidi või kaadmiumi ööpäevas või üle 20 tonni kõiki muid metalle ööpäevas,
- metallide või plastide elektrofüütiline või keemiline pinnatöötus, kus töötlemisvannide kogumaht ületab 30 m³.

3. Mineraalsete materjalide töötlemine:

- tsemendiklinkri tootmine pöördahjudes tootmisvõimsusega üle 500 tonni ööpäevas või lubja tootmine pöördahjudes või muudes põletusahjudes tootmisvõimsusega üle 50 tonni ööpäevas,
- asbesti tootmine või asbestil põhinevate toodete valmistamine,
- klaasi, sh klaaskiu tootmine sulatusvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas,
- mineraalainete sulatamine, sealhulgas mineraalkiu tootmiseks sulatusvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas,
- keraamiliste toodete valmistamine põletamise teel, eelkõige katusekivide, telliste, raskesulamteliste, kahhelkivide, keraamiliste materjalide või portselani põletamine tootmisvõimsusega üle 75 tonni ööpäevas ja/või ahjudes mahutavusega üle 4 m³ ning mahtuvustihedusega üle 300 kg/m³ põletusahju kohta.

4. Keemiatööstus: Tootmine selles lõikes toodud tegevusvaldkondades tähendab punktides a – g loetletud ainete või ainegruppide tootmist tööstuslikus ulatuses keemiliste menetluste abil:

- a) keemiatööstuse seadmed selliste orgaaniliste põhikemikaalide tootmiseks, nagu:
  - i) lihtsüsivesinikud (atsüklilised või tsüklilised, küllastatud või küllastamata, alifaatsed või aromaatsed);
  - ii) hapnikku sisaldavad süsivesinike derivaadid nagu alkoholid, aldehüüdid, ketoonid, karboksüülhapped, estrid, atsetaadid, eetrid, peroksiidid, epoksüvaigud;
  - iii) väävli sisaldavad süsivesinike derivaadid;
  - iv) lämmastikku sisaldavad süsivesinike derivaadid nagu amiinid, amiidid, nitrosoühendid, nitroühendid või nitraadiühendid, nitriidid, tsüanaadid, isotsüanaadid;
  - v) fosforit sisaldavad süsivesinike derivaadid;
  - vi) halogeenitud süsivesinikud;
  - vii) metallorgaanilised ühendid;
  - viii) põhilised plastid (polümeerid, sünteetkiud ja tselluloosil põhinevad kiud);
  - ix) sünteetilised kummid;
  - x) värvained ja pigmendid;
  - xi) pindaktiivsed ained;

- b) keemiatööstuse seadmed selliste anorgaaniliste põhikemikaalide tootmiseks, nagu:
- i) gaasilised ained, nagu ammoniaak, kloor või vesinikkloriid, fluor või vesinikfluoriid, süsinikoksiidid, väävliühendid, lämmastikoksiidid, vesinik, vääveldioksiid, süsinikoksiidkloriid;
  - ii) happed, nagu kroomhape, fluorvesinikhape, fosforhape, lämmastikhape, soolhape, väävelhape, ooleum, väävlishape;
  - iii) alused, nagu ammooniumhüdroksiid, kaaliumhüdroksiid, naatriumhüdroksiid;
  - iv) soolad, nagu ammooniumkloriid, kaaliumkloraat, kaaliumkarbonaat, naatriumkarbonaat, booraks, hõbenitraat;
  - v) mittemetallid, metalloksiidid või muud anorgaanilised ühendid nagu kaltsiumkarbiid, räni, ränikarbiid;
- c) fosfor-, lämmastik- või kaaliväetiste tootmine (liht- või liitväetised);
- d) põhiliste taimekaitsevahendite ja biotsiidide tootmine;
- e) põhiliste ravimainete tootmine keemiliste või bioloogiliste protsesside abil;
- f) lõhkematerjalide tootmine;
- g) keemiatööstuse seadmed, kus toidu valgulisandite, fermentide ja muude valke sisaldavate ainete tootmisel kasutatakse keemilist või bioloogilist töötlemist.
5. Jäätmekäitlus:
- seadmed ohtlike jäätmete põletamiseks, taaskasutamiseks, keemiliseks töötlemiseks või ladestamiseks,
  - seadmed olmejäätmete põletamiseks jõudlusega üle 3 tonni tunnis,
  - seadmed tavajäätmete kõrvaldamiseks jõudlusega üle 50 tonni ööpäevas,
  - prügilad, kuhu ladestatakse üle 10 tonni jäätmeid ööpäevas või mille üldmaht ületab 25 000 tonni, välja arvatud püsijäätmete prügilad.
6. Reoveepuhastid võimsusega üle 150 000 inimekvivalendi.
7. Tööstusettevõtted:
- a) tselluloosi tootmiseks puidust või muudest kiudmaterjalidest;
  - b) paberi ja papi tootmiseks tootmisjõudlusega üle 20 tonni päevas.

8. a) Raudtee kaugliinide ja lennujaamade rajamine ⁽¹⁾ peamaandumisraja pikkusega 2 100 m ja rohkem;
- b) kiirteede ehitamine; ⁽²⁾
- c) uue, 4- või enamarealise maantee ehitamine või ümberreastamise ja/või olemasoleva, 2- või vähemarealise tee laiendamine nii, et tekiks 4- või enamarealine tee, kui sellise uue, ümberreastatud või laiendatud teelõigu kogupikkus on 10 km või rohkem.
9. a) Siseveeteed ja sadamad siseveeliikluseks, mis võimaldavad üle 1 350 tonniste aluste läbisõitu;
- b) kaubasadamad, lastimis- ja lossimiskaid, mis on ühenduses maaga ja asuvad väljaspool sadamaid (välja arvatud praamikaid) ning võtavad vastu üle 1 350 tonniseid aluseid.
10. Põhjavee võtmine või põhjavee täiendamine, kui ühe aasta jooksul võetud või lisatud põhjavee kogus on 10 miljonit kuupmeetrit või rohkem.
11. a) Tööd veejuhtmete rajamiseks jõgede valgaladel, kus vee ülekandmise eesmärk on hoida ära võimalikku veepuudust ja kus ärajuhitava vee hulk ületab 100 miljonit kuupmeetrit aastas;
- b) lõikes a loetlemata juhtudel veejuhtme rajamine vee võtmiseks kasutatavate jõgede valgalade vahel, kui jõe mitme aasta keskmine vooluhulk ületab 2 000 miljonit kuupmeetrit aastas ja veejuhtme kaudu ärajuhitava vee hulk ületab 5 % nimetatud vooluhulgast.
- Mõlemal juhul on välja arvatud joogivee edastamine veetorustiku kaudu.
12. Nafta ja loodusliku gaasi ammutamine ärieesmärkidel, kusjuures nafta kogus ületab 500 tonni päevas ja gaasi hulk 500 000 kuupmeetrit päevas.
13. Tammide ja teiste rajatiste planeerimine vee tõkestamiseks või paisutamiseks, kui uus või täiendav tõkestatav või paisutatav veekogus ületab 10 miljonit kuupmeetrit.
14. Gaasi-, nafta- või kemikaalitrassid, mille diameeter on suurem kui 800 mm ja pikkus rohkem kui 40 km.
15. Kodulindude või sigade intensiivkasvatuse suurusega üle:
- a) 40 000 linnu kohta;
- b) 2 000 produktiivset kohta (kaaluga üle 30 kg); või
- c) 750 emise kohta.
16. Karjääriviisiline kaevandamine seal, kus ala pindala ületab 25 hektarit, või turba lõikamine seal, kus ala pindala ületab 150 hektarit.
17. Kõrgepingeliinide rajamine, pingega 220 kV või rohkem ja pikkusega üle 15 km.
18. Nafta, naftakeemia- või keemiatoodete hoidlate rajamine, mille kogumahutavus on 200 000 tonni või rohkem.
19. Muu tegevus:

⁽¹⁾ Käesolevas konventsioonis tähistab "lennujaam" lennujaama, mis vastab definitsioonile 1944. aasta Chicago konventsioonis, millega loodi Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (lisa 14).

⁽²⁾ Käesolevas konventsioonis tähistab mõiste "kiirtee" ka teed, mis vastab definitsioonile 15. novembri 1975. aasta Euroopa lepingus rahvusvaheliste liiklussoonte kohta.

- tekstiili või kiu eeltöötlemine (pesemiseks, pleegitamiseks, merseerimiseks) või värvimine jõudlusega üle 10 tonni ööpäevas,
- naha parkimine tööstuslikus ulatuses üle 12 tonni lõpptoodet päevas,
  - a) loomade tapmine tapamajades tootlikkusega üle 50 tonni rümpasid ööpäevas;
  - b) toiduainete töötlemine ja tootmine:
    - i) loomsest toormest (v.a piim) tootlikkusega üle 75 tonni valmistoodangut ööpäevas;
    - ii) taimsest toormest tootlikkusega üle 300 tonni valmistoodangut ööpäevas (kvartali keskmine);
  - c) piima tootmine ja töötlemine käitistes, milles võetakse vastu üle 200 tonni piima ööpäevas (aasta keskmine),
- loomakorjaste või loomsete jäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine jõudlusega üle 10 tonni ööpäevas,
- ainete, esemete või toodete pinnatöötlus orgaaniliste lahustite kasutamisega, eriti viimistlemine, trükkimine, katmine, rasva ärastamine, veekindluse tagamine, kruntimine, värvimine, puhastamine või impregneerimine orgaaniliste lahustite kuluga üle 150 kg tunnis või üle 200 tonni aastas,
- grafiidi (tempersöe) või elektrografiidi tootmine põletamise või grafitiseerimise abil.

20. Igasugune tegevus, mis pole reguleeritud eespool lõigetega 1–19, kus üldsuse osalemine sätestatakse keskkonnamõju hindamise menetluse kohaselt vastavalt siseriiklikele õigusaktidele.

21. Selle konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti a sätteid ei kehti ühegi eespool nimetatud projekti suhtes, mis on algatatud eriti või peamiselt uurimistöö tegemiseks, uue meetodi või toote arendamiseks ja testimiseks kestvusega vähem kui kaks aastat, välja arvatud juhul, kui on tõenäone, et see tegevus põhjustab märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale või tervisele.

22. Igasuguse muutuse suhtes tegevuses või selle laiendamisel juhul, kui selline muutus või laiendus ise on vastavuses selles lisas esitatud kriteeriumidega, kohaldatakse selle konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti a sätteid. Igasuguse muu tegevuse muutuse või laiendamise suhtes kohaldatakse selle konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti b sätteid.

II LISA

VAHEKOHUS

1. Kui vaidlus esitatakse konventsiooni artikli 16 lõike 2 kohaselt lahendada vahekohtusse (edaspidi "kohus"), teatab vaidluspool või teatavad vaidluspooled (edaspidi "pool") sekretariaadile vaidluse sisu, viidates esmajoones konventsiooni neile artiklitele, mille tõlgendamise või kohaldamise üle vaieldakse. Sekretariaat edastab saadud info kõigile konventsiooniosalistele.
2. Kohus koosneb kolmest liikmest. Kumbki pool määrab vahekohtuniku (edaspidi "kohtunik") ning need kaks kohtunikku määravad vastastikusel kokkuleppel kolmanda, kes on kohtu esimees. Viimati nimetatud kohtunik ei või olla poole riigi kodanik, tema tavaline elukoht ei või olla vaidluses osaleva riigi territooriumil, ta ei tohi töötada poole heaks ega või olla osalenud nimetatud vaidluse lahendamises muus ametis olles.
3. Kui kohtu esimeest ei ole teise kohtuniku määramisest alates kahe kuu jooksul määratud, määrab esimehe majanduskomisjoni tegevsekretär ükskõik kumma poole taotluse põhjal järgmise kahe kuu jooksul.
4. Kui üks pool ei määra kohtunikku taotluse saamisest alates kahe kuu jooksul, võib teine pool teatada sellest majanduskomisjoni tegevsekretärile, kes määrab kohtu esimehe järgmise kahe kuu jooksul. Pärast määramist palub kohtu esimees määrata kohtuniku kahe kuu jooksul poolel, kes ei ole kohtunikku määranud. Kui pool ei ole seda nimetatud aja jooksul teinud, teatab esimees sellest majanduskomisjoni tegevsekretärile, kes määrab kohtuniku järgmise kahe kuu jooksul.
5. Kohus teeb otsuse kooskõlas selle konventsiooniga ja muude rahvusvaheliste õigusaktidega.
6. Selle lisa kohaselt moodustatud kohus koostab oma menetluskorra.
7. Nii menetluse korra kui ka menetluse sisu kohta teeb kohus otsuseid oma liikmete häälteenamusega.
8. Faktide selgitamiseks võib kohus võtta kõiki vajalikke meetmeid.
9. Kõiki oma käsutuses olevaid vahendeid kasutades abistavad pooled kohut:
  - a) esitades talle asjakohased dokumendid, vahendid ja info;
  - b) võimaldavad vajaduse korral kutsuda tunnistajaid või eksperte ja saada neilt tunnistusi.
10. Pooled ja kohtunikud kaitsevad usaldusalustelt kohtumenetluses saadud info konfidentsiaalsust.
11. Ühe poole taotlusel võib kohus soovitada abistavate kaitsemeetmete võtmist.
12. Kui üks pool ei ilmu kohtusse või ei suuda oma asja kaitsta, võib teine pool taotleda kohtult menetluse jätkamist ilma temata ja lõppotsuse tegemist. Ühe poole puudumine istungilt või asja kaitsmise ebaõnnestumine ei takista menetlust.
13. Kohus võib ära kuulata vaidlusalusest asjast tekkiva vastunõude ja teha otsuse.

14. Pooled tasuvad kohtu liikmete töötasu ja muud kohtukulud võrdselt, kui kohus vaidluse asjaoludest tingituna ei otsusta teisiti. Kohus peab oma kulude arvestust ja koostab pooltele nende kohta lõpparuande.

  15. Konventsiooniosaline, kellel on vaidlusaluses asjas õiguslikke huvisid, mida asjas tehtud otsus võib mõjutada, võib menetlusse sekkuda kohtu nõusolekul.

  16. Kohus teeb otsuse viie kuu jooksul alates päevast, mil on kohus moodustatud, kui ta ei pea vajalikuks pikendada tähtaega kuni viiekuuse ajavahemiku võrra.

  17. Kohus peab oma otsust põhjendama. Otsus on lõplik ja pooltele täitmiseks kohustuslik. Kohus saadab otsuse pooltele ja sekretariaadile. Sekretariaat edastab saadud info konventsiooniosalistele.

  18. Otsuse tõlgendamise või täitmise vaidluse võib pool esitada lahendada asjas otsuse teinud kohtule või kui see on toimimise lõpetanud, siis teisele kohtule, mis on selleks otstarbeks moodustatud samal viisil kui esimene.
-